

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування _____

на тему: **«Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету **ФБС**
Догадаєва Інна Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Добриніна Людмила В'ячеславівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ефективне управління фінансовими ресурсами є запорукою успішного функціонування будь-якого підприємства, в тому числі й комунальних. В умовах обмеженості фінансових ресурсів та посилення конкуренції, комунальні підприємства потребують удосконалення системи управління власними фінансами для забезпечення стабільного фінансового стану, підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності.

Мета дослідження. Метою дослідження є розробка теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств.

Завдання дослідження:

- Дослідити сутність, види та класифікацію фінансових ресурсів.
- Описати види комунальних підприємств в Україні.
- Визначити порядок формування та використання фінансових ресурсів комунальних підприємств.
- Дослідити сучасні тенденції діяльності комунальних підприємств в Україні.
- Надати характеристику діяльності комунальних підприємств на прикладі КП «Сількомунгосп».
- Здійснити діагностування ефективності використання фінансових ресурсів КП «Сількомунгосп».
- Узагальнити зарубіжний досвід управління фінансовими ресурсами на комунальних підприємствах.
- Запропонувати рекомендації щодо удосконалення управління фінансовими ресурсами вітчизняних комунальних підприємств.

Об'єкт дослідження - процес управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств.

Предмет дослідження - теоретичні, методичні та практичні аспекти управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств.

Методи дослідження

- методи аналізу та синтезу застосовувалися під час узагальнення теоретичних засад управління фінансовими ресурсами підприємств та дослідження особливостей формування фінансових ресурсів комунальних підприємств;
- методи порівняння й узагальнення використовувалися при аналізі вітчизняного та зарубіжного досвіду управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств;
- економіко-статистичні методи застосовувалися під час аналізу фінансово-господарської діяльності КП «Сількомунгосп»;
- методи прогнозування й моделювання використані при розробці рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств.

Інформаційна база дослідження

- законодавчі та нормативно-правові акти України з питань регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств;
- дані Державної служби статистики України про показники діяльності комунальних підприємств;
- наукові публікації, підручники та навчальні посібники вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем управління фінансовими ресурсами;
- матеріали фахових періодичних видань;
- фінансова та статистична звітність КП «Сількомунгосп» за 2019-2022 рр.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (68 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок. Основний зміст викладено на 64 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 3 рисунки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств // VII Всеукр. науково-практ. інтернет-конф. студентів, аспірантів та молодих вчен., м. М. Київ, 2023 р.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі ***«Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств»*** досліджено сутність, види та класифікацію фінансових ресурсів, описано види комунальних підприємств в Україні, визначено порядок формування та використання фінансових ресурсів комунальних підприємств.

У другому розділі ***«Практичні основи управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств»*** досліджено сучасні тенденції діяльності комунальних підприємств, надано характеристику діяльності комунальних підприємств на прикладі КП «Сількомунгосп», здійснено діагностування ефективності використання фінансових ресурсів КП «Сількомунгосп».

У третьому розділі ***«Напрями оптимізації формування та управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств»*** узагальнено зарубіжний досвід управління фінансовими ресурсами на комунальних підприємствах, запропоновано рекомендації щодо удосконалення управління фінансовими ресурсами вітчизняних комунальних підприємств.

ВИСНОВКИ

В даній роботі ми проаналізували теоретичні та практичні основи управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств та визначили напрями оптимізації формування та управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств.

Отже, можна зробити такі висновки:

1. Досліджено, що фінансові ресурси відіграють ключову роль у функціонуванні та розвитку будь-якого суб'єкта економічної діяльності - від

окремої особи до підприємства і держави. Вони забезпечують можливості для економічного зростання, соціального розвитку, інновацій та підвищення конкурентоспроможності. Існує багато підходів до визначення поняття "фінансові ресурси", але в цілому це – грошові кошти та інші активи, що знаходяться у розпорядженні суб'єкта господарювання і використовуються ним для реалізації фінансово-господарської діяльності. Ключовими видами фінансових ресурсів є грошові кошти, цінні папери, матеріальні активи, інвестиції, кредитні ресурси. Вони можуть класифікуватися за різними ознаками.

2. Описано, як комунальні підприємства відіграють ключову роль в забезпеченні життєвих потреб населення та створенні комфортних умов проживання, надаючи такі послуги як водопостачання, тепlopостачання, водовідведення тощо. Їхня діяльність безпосередньо впливає на якість життя людей та рівень соціально-економічного розвитку територій. Комунальні підприємства створюють робочі місця, сприяють залученню інвестицій, розвитку інфраструктури та підприємництва на місцевому рівні. Ефективна діяльність комунальних підприємств дозволяє раціонально використовувати ресурси, підтримувати цінову стабільність та економічну безпеку територій.

3. Визначено, що фінансові ресурси є основою діяльності комунальних підприємств, забезпечуючи їх функціонування та розвиток. Джерелами формування фінансових ресурсів комунальних підприємств є власні кошти, залучені кошти у вигляді кредитів, субсидій, грантів тощо. Фінансові ресурси комунальних підприємств використовуються на фінансування поточної діяльності, розвиток виробництва, соціальний розвиток працівників. Ефективне управління фінансовими ресурсами є запорукою стабільного функціонування комунальних підприємств. Для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами необхідно вдосконалити нормативно-правове регулювання, розробити ефективні методики управління та підвищити кваліфікацію відповідальних кадрів.

4. Досліджено, що фінансові показники комунальних підприємств погіршуються - зростають збитки, кредиторська та дебіторська заборгованість. На протязі періоду спостерігається стала тенденція до зменшення кількості комунальних підприємств. З 2019 по 2022 рік їх кількість скоротилася на 105 одиниць. Основними причинами є застарілість інфраструктури, недофінансування, високі витрати на утримання мереж. Інвестиційна активність залишається низькою через обмеженість фінансових ресурсів комунальних підприємств. У 2022 році обсяг інвестицій зменшився вдвічі порівняно з 2019 роком. Рівень інноваційної активності невисокий і знижується щороку. Головними бар'єрами є брак коштів, застарілі основні фонди. У 2022 році ситуація погіршилася через руйнування інфраструктури внаслідок війни. Без масштабної модернізації та залучення інвестицій фінансовий стан комунальних підприємств продовжуватиме погіршуватися, що негативно позначатиметься на якості комунальних послуг.

5. Надано характеристику Великоплосківському комунальному підприємству «Сількомунгосп» та визначено, що воно відіграє важливу роль у забезпеченні населення послугами водопостачання, водовідведення та

поводження з побутовими відходами. За період 2002-2023 років КП "Сількомунгосп" значно розширило мережу водопостачання - було прокладено понад 15 км нових водопровідних мереж, реконструйовані водоочисні споруди та водонапірні башти. Завдяки цим заходам вдалося поліпшити якість водопостачання та охопити послугою всі населені пункти, які обслуговує підприємство. У 2020-2021 роках було введено в експлуатацію водопровідну мережу у селах Великопоске та Слов'яносербка, що дозволило суттєво збільшити кількість споживачів послуг водопостачання. На майбутнє КП "Сількомунгосп" планує продовжувати розширення мережі водопостачання та впровадження сучасних технологій водоочищення і поводження з відходами. Отже, підприємство демонструє позитивну динаміку розвитку та виконує важливі функції з забезпечення життєдіяльності населення на підпорядкованій йому території. Водночас залишається ще багато потенціалу для подальшого вдосконалення роботи КП "Сількомунгосп".

6. Проведено діагностування ефективності використання ресурсів КП "Сількомунгосп" та виявлено що дане підприємство не ефективно використовує фінансові ресурси, оскільки ліквідність компанії значно нижча за норму протягом 2020-2023 років, це свідчить про проблеми з платоспроможністю. Найгірша ситуація була у 2021 році. Коефіцієнт автономії перевищував норму у всі роки, проте спостерігається тенденція до зниження - зростає залежність від зовнішніх джерел фінансування. Рентабельність продажів (окрім 2020 року) значно вища за норму 15-25%, що вказує на високу прибутковість діяльності. Основні проблеми - низька ліквідність та зростаюча залежність від зовнішніх джерел фінансування. Шляхи вирішення: оптимізація обігових коштів, залучення довгострокових кредитів, зниження витрат, диверсифікація доходів, підвищення оборотності активів, оновлення основних засобів, збільшення частки власного капіталу.

7. Узагальнено, що у більшості розвинених країн комунальні підприємства функціонують на комерційних засадах - самостійно формують і розпоряджаються фінансовими ресурсами, держава встановлює лише загальні правила. Поширене залучення приватного капіталу і управлінського досвіду в комунальний сектор через оренду, концесію, спільне підприємництво. Застосовуються ринкові принципи ціноутворення на послуги, держава компенсує частину витрат для соціально вразливих верств населення. Активно впроваджуються сучасні методи бюджетування, контролінгу, КРІ-менеджменту для підвищення ефективності комунальних підприємств. Діють жорсткі системи фінансового контролю і регулювання діяльності підприємств комунальної сфери. Такі підходи дозволяють досягти високої якості та доступності комунальних послуг у розвинених країнах. Їх досвід може бути корисним для реформування вітчизняного житлово-комунального господарства.

8. Запропоновано рекомендації, щодо перспектив удосконалення управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств в Україні: основними проблемами, що гальмують розвиток комунальних підприємств, є застарілі технології та обладнання, неефективний менеджмент, корупція. Їх вирішення потребує системних реформ на основі кращих світових практик. Для оптимізації

витрат комунальних підприємств необхідно впроваджувати ресурсозберігаючі технології, удосконалювати управлінський облік та контроль, проводити реінжиніринг бізнес-процесів. Для поліпшення обліку та контролю фінансових ресурсів потрібно запроваджувати автоматизовані системи, посилювати фінансові служби підприємств, регулярно проводити аудит. Для активізації інвестиційної діяльності необхідно розробляти інвестпроекти, залучати приватний бізнес, застосовувати лізинг обладнання, створювати сприятливі умови оподаткування. Для управління фінансовими ресурсами доцільно активно впроваджувати сучасні інформаційні технології - хмарні сервіси, штучний інтелект, блокчейн.

Отже, подальший розвиток комунальних підприємств України вимагає стратегічного бачення, політичної волі, зважених та послідовних реформ для покращення якості життя громадян.

АНОТАЦІЯ

Догадаєва І.О., «Управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за магістерською програмою «**Фінансовий та страховий менеджмент**»__ Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2023__ рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств. .

У роботі розглядаються теоретичні основи управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств, визначено сутність, види та класифікацію фінансових ресурсів, розглянути види комунальних підприємств та розглянуто порядок формування та використання фінансових ресурсів комунальних підприємств.

Проаналізовано тенденції діяльності комунальних підприємств в Україні, надана характеристика діяльності комунальних підприємств на прикладі КП «Сількомунгосп», а також проведена діагностика ефективності використання ресурсів КП «Сількомунгосп».

Запропоновано напрями оптимізації формування та управління фінансовими ресурсами комунальних підприємств.

Ключові слова: фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, комунальні підприємства.

ANNOTATION

Dohadaieva I.O., «Management of financial resources of communal enterprises», thesis for Master degree in specialty «072 Finance, banking and insurance» under the program «**Financial and insurance management**»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2023__

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of managing financial resources of communal enterprises.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of managing financial resources of communal enterprises, defines the essence, types and classification of financial resources, examines the types of

communal enterprises and examines the procedure for the formation and use of financial resources of communal enterprises.

The trends in the activity of communal enterprises in Ukraine were analyzed, the characteristics of the activities of communal enterprises were provided on the example of the communal enterprise "Silkomunghosp", and also the diagnosis of the efficiency of the use of resources of the communal enterprise "Silkomunghosp" was carried out.

Directions for optimizing the formation and management of financial resources of communal enterprises are proposed.

Keywords: financial resources, management of financial resources, communal enterprises.